

December 2016

Læsevejledernetværk – Informationsbrev 2, 2016

Kære læsevejleder

Med dette informationsbrev vil jeg ønske dig en dejlig december. Jeg har samlet lidt op på, hvad der rører sig på området omkring læsning, skrivning og literacy – og gemmer det lovede fokus på inklusion til 2017. PISA 2015 omtales ikke i dette informationsbrev, da Nationalt Videncenter for Læsning har udsendt et [ekstra nyhedsbrev](#) om denne undersøgelse.

Vi er stadig i Nationalt Videncenter for Læsning i gang med at udbygge og revidere hjemmesidens 'Viden-om'. Vi er snart færdige med 'Læring i dagtilbud' og fortsætter med arbejdet på de andre temaer næste år. Det vil løbende blive udmeldt i centerets nyhedsbrev, når der sker større revideringer af de enkelte viden-om sider. Har du tilføjelser eller kommentarer til 'Viden-om' så skriv meget gerne til mig. Det er et arbejde, som altid vil være on-going, da der sker så meget på feltet. Alligevel glæder vi os til, når vi har været alle viden-om sider igennem.

Der har desuden været stor interesse for temadagen i samarbejde med UC Lillebælt om undervisning af elever i læse-skrivevanskeligheder. Temadagen blev afholdt første gang d. 26. september 2016, og den bliver gentaget d. 2. marts 2017. Der er desværre ikke plads til flere deltagere; men da interessen har været så stor, så arbejder jeg på at arrangere en temadag med samme overskrift efter sommerferien. Jeg håber på at kunne melde dato, sted og program ud i starten af januar.

Dette informationsbrev vil samle lidt tråde om

- Nyt om Tekstnetværket, www.hto.nu og ORD18-konference
- Ordblinderisikotesten – lidt kommentarer
- Kurser i brug af læse-skriveteknologier
- Digitale læseprøver
- Læs lidt hver dag – og lev længere
- Et juletræ af bøger

Nyt om Tekstnetværket, www.hto.nu og ORD18-konference

Jeg har tidligere i informationsbrevene til centerets læsevejledernetværk omtalt [Tekstnetværket](#), som er et lukket netværk for fagfolk. Fra årsskiftet flyttes Tekstnetværket fra Socialstyrelsen til Undervisningsministeriet (UVM) og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK), da Socialstyrelsen nedrosler sine aktiviteter på ordblindeområdet og overdrager nogle af opgaverne til Undervisningsministeriet/STUK. Trine Nobelius og Stina Kjær Madsen bliver frem over tovholdere for netværket. Alle, som pt. er medlem af netværket, fortsætter med at være medlemmer og skal intet foretage sig. Andre er meget velkomne i netværket. Deltagelse vil fremover blive gratis. I stedet for netværkets årlige temadag tilbydes der i forbindelse med [Danmarks Læringsfestival](#) et 'spor' koblet til Tekstnetværkets

faglige fokus. Dette arrangement vil blive afholdt d. 2. marts 2017 i samarbejde med Styrelsen for It og Læring (STIL), så hold øje med oplysninger om dette på festivalens hjemmeside. Tekstnetværkets hjemmeside vil gradvist ændre udseende, og eksisterende viden og debatter i netværket forsøges overført. Referencegruppen, hvor blandt andet jeg deltager, fortsætter som hidtil. Følg udviklingen på Tekstnetværkets [hjemmeside](#), og deltag meget gerne i netværkets forum.

Hjemmesiden *Hjælp Til Ordblindhed*, www.hto.nu, er en portal, hvor voksne ordblinde, pårørende, fagfolk og virksomheder kan finde relevant information og viden. Socialstyrelsen har været den drivende kraft i udviklingen af hjemmesiden, men arbejder nu for, at Socialstyrelsen, STUK og Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering (STAR) skal dele ansvaret for drift og vedligeholdelse af hjemmesiden og den tilhørende facebookside.

ORD-konferencerne i 2009, 2012 og 2015 har været en succes, og mange venter allerede på nyt om en evt. kommende *ORD18-konference*. Socialstyrelsen har foreslået STUK, at de overtager ansvaret for ORD 18 med Uddannelsesforbundet som primær medarrangør, men de vil fortsat gerne medvirke som samarbejdspartner i forhold til en social vinkling.

Desuden sker der disse ændringer:

- Socialstyrelsen nedlægger [siderne](#) om generel ordblindhed på deres hjemmeside. Men forhåbentlig overgives denne viden til Tekstnetværket.
- Ordblindhed i samspil med andre handicapter vil blive varetaget af [Netværket kommunikation.socialstyrelsen.dk](http://Netværket.kommunikation.socialstyrelsen.dk), som er et fagligt forum for fagfolk, som blandt andet arbejder med informations- og kommunikationsteknologi til mennesker med kommunikative og kognitive funktionsnedsættelser.

Fremover vil Socialstyrelsen således have fokus på ordblindhed i samspil med andre typer af handicap (komorbiditet) og ordblindhed som social problemstilling, mens ordblindhed i forhold til undervisning og læring varetages af UVM/STUK. Indtil videre må vi alle krydse fingre for fremtidsplanerne for www.hto.nu og ORD18 ☺

Ordblinderisikotesten

Ordblinderisikotesten er netop lanceret fra Undervisningsministeriet. Testen kan understøtte skolerne i arbejdet med at identificere elever i børnehaveklasse og 1. klasse, som er i risiko for at udvikle ordblindhed. Testen stilles gratis til rådighed for de skoler, der ønsker at benytte den. Det er en beskyttet test, så derfor skal skolelederen, som ved Den tværgående Ordblindetest, udpege en testansvarlig. Den testansvarlige kan være en læsevejleder eller en person med tilsvarende faglig viden om læsning og læsevanskeligheder (herunder ordblindhed) samt erfaring med testning. Der er til alle skoler udsendt oplysninger med login og adgangskode, som skolelederen må dele med den eller de personer på skolen, som udpeges som testansvarlige. Ordblinderisikotesten er en papirbaseret test, og der er adgang til den beskyttede test [her](#). Den udpegede testansvarlige kan benytte alle materialer på denne lukkede hjemmeside; men materialerne må *ikke* bringes i cirkulation, da en udbredelse af materialerne kan forringe mulighederne for en pålidelig vurdering af de elever, som testes med Ordblinderisikotesten. Hvis din skoleleder ikke har modtaget mailen med login-oplysninger, kan vedkommende sende

en mail til ordblinderisikotest@uvm.dk og bede om nye loginoplysninger. Skolelederen kan herefter dele disse oplysninger med den testansvarlige på skolen.

Alle henvendelser vedrørende testen skal rettes til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK); enten på mail ordblinderisikotest@uvm.dk eller på telefon til læringskonsulent Trine Nobelius, tlf. 25 28 48 87, eller læringskonsulent Christina Staalgaard, tlf. 41 20 93 09.

Ordblinderisikotesten er en individuel test, som i slutningen af 0. klasse består af tre deltest: 1) Højt-læsning af ord, 2) Bogstavbenævnelse og 3) Dynamisk test. Det er ikke alle elever, som behøver at blive testet i alle tre deltest. I midten af 1. klasse består Ordblinderisikotesten af 2 deltest og i slutningen af 1. klasse kun af en enkelt test. Det er nødvendigt at teste alle tre gange, da det er en test, som skal finde de børn, der er i risiko for at udvikle svære afkodningslæsevanskeligheder (herunder dysleksi), og hvor der derfor er behov for en forebyggende pædagogisk indsats, så barnet forhåbentlig ikke udvikler afkodningsvanskelighederne eller ikke udvikler dem i alvorlig grad. Testen finder ikke alle elever i risikozonen, men ca. 80 % i 0.klasse og ca. 90 % ved hver af de to testninger i 1. klasse. Desuden skal man som testansvarlig være opmærksom på, at man i forskningsafprøvningen fandt, at 10 % af en årgang fejlagtigt blev udpeget som værende i risikozonen – og det på alle tre testtidspunkter. Disse elever viste sig senere at have normale læsefærdigheder eller moderate læsevanskeligheder. Testvejlederne skal således være opmærksomme på, at Ordblinderisikotesten (ligesom andre testmaterialer) ikke finder alle elever, som udvikler afkodningsvanskeligheder, ligesom testen også finder nogle elever, som senere viser sig at udvikle normale afkodningsfærdigheder. Trods denne usikkerhed har Ordblinderisikotesten, i sammenligning med andre testmaterialer til tidlig identifikation, en høj grad af sikkerhed i udpegningen af elever, som er i risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder, herunder ordblindhed.

Ordblinderisikotesten er ikke en diagnostisk test på samme måde som Den Tværgående Ordblindetest. Den er snarere et redskab til løbende evaluering, hvor elevernes afkodning følges over tid. Forældre/værge skal derfor heller ikke underskrive en bemyndigelseserklæring for at en elev kan blive testet med Ordblinderisikotesten. Den forebyggende pædagogiske indsats - både før og efter testningen - er central. Testresultater, som peger på, at barnet har forøget risiko for at udvikle svære afkodningsvanskeligheder, må derfor ikke fremstilles som en 'endelig diagnose/sandhed/endeligt resultat'. Testresultatet skal i stedet betragtes som en pædagogisk opgave for at modvirke forudsigelsen.

I vejledningen til Ordblinderisikotesten beskrives testen nærmere, og der gives præcise anvisninger for, hvordan testen skal udføres. Det skal desuden pointeres, at man ikke må ændre på layoutet i testen, fx fontstørrelse og linjeafstand, da testdesignet og scoringsgrænserne hænger sammen. Testen kan heller ikke overføres til ældre elever. Find vejledningen og rapporten om udvikling af testen [her](#). Du kan også læse mere om testen her:

- Gellert, A. S. & Elbro, C. (under review). Try a little bit of teaching. A dynamic assessment of decoding as a kindergarten predictor of word reading difficulties at the end of Grade 1. *Scientific Studies of Reading*
- Gellert, A. S. & Elbro, C. (2016). *Rapport om projekt vedrørende tidlig identifikation af elever i risiko for udvikling af alvorlige afkodningsvanskeligheder (herunder ordblindhed)*. København: Center for Læseforskning, Københavns Universitet

- Gellert, A. S. & Elbro, C. (2015). Does a dynamic test of phonological awareness predict early reading difficulties? A longitudinal study from kindergarten through Grade 1. *Journal of Learning Disabilities* (online before print). doi: 10.1177/0022219415609185
- Gellert, A. S. (2015). Dynamisk testning af ordafkodning. *Læsepædagogen*, 63(4), 4-7.
- Gellert, A. S. & Elbro, C. (2014). Kan en dynamisk afkodningstest i børnehaveklassen bidrage til at forudsige læsevanskeligheder i 1. klasse? Foreløbige resultater fra en langtidsundersøgelse. *Nydanske Sprogstudier*, 47, 9-38

Kurser i brug af læse-skriveteknologier

Kompetencecenter for Læsning i Århus udbyder nu kurser til undervisere om anvendelse af læse- og skriveteknologier. Nogle kurser er målrettet indskoling, mellemtrin og udskoling, og de sætter fokus på, hvordan ordblinde elever kan sikres læringsvilkår på lige fod med andre elever. Andre kurser har fokus på brug af talegenkendelse i et didaktisk perspektiv og på, hvordan ordblinde elevers læring kan stilladseres i fremmedsprogsundervisningen.

Du kan læse om kompetencecenteret og deres kurser [her](#).

Digitale læseprøver

Alinea har netop udgivet undervisningsmaterialet *Læseprøven*, som sætter fokus på læsning i folkeskolens prøver. Læseprøven indeholder otte læseprøver, der ligesom den digitale 9. klasseprøve består af tekstsæt, der skal læses på papir, og opgaver som skal løses digitalt. Du kan som lærer selv gennemgå en digital prøve på samme vilkår som eleverne. Desuden giver materialet idéer til undervisningstilrettelæggelse, og det kan hjælpe med at afklare, om en elev kan have behov for at aflægge prøve på særlige vilkår (elever med særlige behov).

Du kan læse mere om *Læseprøven* [her](#), hvor du også kan prøve den gratis.

Læs lidt hver dag – og lev længere

Hvis du bare læser 30 minutter om dagen, er der større sandsynlighed for at leve længere. Det peger forskning fra Yale University i USA på. Så måske er det argumentet for i en travl hverdag og her i den kommende juleferie at læse et par gode bøger. Der er nemlig ingen krav til, hvad du skal læse for at få det fulde sundmæssige udbytte.

Jeg kan fx anbefale disse to bøger, som giver et par facetter på bøgernes liv og deres magt/indflydelse:

- Geraldine Brooks (2011): [Bogens Folk](#). Kastanjehøj Forlag
- Nina George (2016): [Det litterære apotek](#). Bazar

Linkene fører til en omtale af bøgerne på Literatursiden.dk.

Læs mere om forskningen [her](#): Avni Bavishi, Martin D. Slade, Becca R. Levy (). A chapter a day: Association of book reading with longevity. *Social Science & Medicine*, Volume 164, September 2016, Pages 44–48.

Et juletræ af bøger

På Farum bibliotek, Furesø kommune, har man bygget et juletræ af bøger. Idéen er hermed givet videre. Måske kan mit fotografi vække juleglæde i år, og måske har du lyst til at eksperimentere og bygge egne træer næste år? Jeg modtager meget gerne fotografier af bogtræer hele året.

Juleudsmykning på Farum bibliotek, 2016 ©

De bedste decemberhilsner og snart god jul og juleferie fra alle i Nationalt Videncenter for Læsning

Kirsten

